

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารที่สำคัญมากทำให้มนุษย์สามารถติดต่อและเข้าใจกันได้และยังเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมการศึกษาเล่าเรียนและการประกอบอาชีพ ภาษาของชาติใดย่อมมีความสำคัญต่อชาตินั้น (สุวพันธ์ สันติเดชา. 2547 : 1) ภาษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นทั้งมวลประสบการณ์ และเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ ภาษาไทยมีความสำคัญสำหรับคนไทยทุกคน เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารแล้ว ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นภาษาประจำชาติ เป็นความมั่นคงของชาติ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ เพื่อเป็นเครื่องแสดงว่า ชาติไทยเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่และมีวัฒนธรรมที่งดงามมาแต่ครั้งโบราณกาล (วรรณิโสสมประยูร. 2539 : 16) ภาษาเป็นสื่อของความคิด ผู้เรียนที่มีภาษาใช้กว้างขวางมีประมวลคำในการใช้พูด ฟัง อ่าน เขียนมาก ผู้เรียนจะคิดได้กว้างขวางลึกซึ้ง และสร้างเสริมความชาญฉลาดสามารถคิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหาและวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ดังนั้นการสอนภาษาไทยจำเป็นต้องเสริมสร้างให้ผู้เรียนขยายประมวลคำทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนให้มาก เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการคิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา วินิจฉัยเรื่องราวและส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ และใช้ภาษาอย่างสละสลวยซึ่งจะช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือ (กรมวิชาการ. 2545 ก : 8-9)

การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เป็นทักษะสำคัญในการเรียนภาษาไทย และการอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญมาก การอ่านทำให้เกิดปัญญาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยพัฒนาตนเอง และรู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้การอ่านยังช่วยให้ความเพลิดเพลิน อารมณ์ผ่อนคลายความเครียดที่เกิดจากกิจการงานต่าง ๆ ดังนั้น การอ่านจึงมิได้เพียงแต่อ่านเป็น แต่อ่านแล้วนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การอ่านเป็นทักษะและเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ (กรมวิชาการ. 2546 : 188) การอ่านเพื่อพัฒนาตนเอง เป็นการอ่านเพื่อทำให้ตัวผู้อ่านมีความรู้ ความคิด วิจรรณญาณแล้ว

นำสิ่งเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์เพื่อก่อให้เกิดความเจริญทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และความคิด การอ่านเพื่อพัฒนาความเพลิดเพลิน การอ่านเพื่อพัฒนาตนเองในความรู้ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม การอ่าน เพื่อพัฒนาตนเองในด้านอารมณ์เป็นการอ่านที่เปลี่ยนแปลงปรับปรุงความรู้สึกจากความหยาบกระด้างให้ประณีต สุขุมขึ้น สามารถควบคุมอารมณ์รุนแรงได้และมีความอ่อนไหวรู้สึกต่อสิ่งมากระทบทั้งในด้านที่พึงพอใจและไม่พึงพอใจ การอ่านเพื่อพัฒนาตนเองในด้านคุณธรรมเป็นการอ่านเพื่อให้เกิดความคิดและความคิดและอารมณ์ อันช่วยขัดเกลาจิตใจให้ประณีตยิ่งขึ้น เกิดวิจรรย์ญาณเกิดสติปัญญาพิจารณาได้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรควร อะไรไม่ควร (กรรณิกา แก้วปานกัน. 2547 : 60)

สำหรับประเทศไทย ปรชชนคณะกรรมการบริหารสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เปิดเผยว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐานหรือโอเน็ต ปีการศึกษา 2548 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวนผู้เข้าสอบ 310,498 คน คะแนนต่ำสุด 1 คะแนน สูงสุด 92 คะแนน เฉลี่ย 48.68 คะแนน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 1) ซึ่งแสดงให้เห็นผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับชาติโดยเฉลี่ยยังต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำคือร้อยละ 50

รายงานประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเปือยนาสูง ตำบลตะดออบ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พ.ศ. 2546 ผู้เรียนส่วนมากขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ขณะเดียวกันผลการสอบระดับชาติกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเปือยนาสูง ปีการศึกษา 2548 เฉลี่ยร้อยละ 31.75 เท่านั้น (โรงเรียนบ้านเปือยนาสูง. 2549 : 48) ส่วนผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับต้องปรับปรุงและจากการสำรวจปัญหาการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการสำรวจจากคณะครู ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน จำนวน 50 คน ร้อยละ 75 เห็นว่า ปัญหาการเรียนรู้อกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่าน เป็นปัญหาที่จะต้องรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2549 : เว็บไซค์) ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2549 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ หนังสือเป็นสื่อเผยแพร่ความรู้ที่อยู่คู่กับมนุษย์ เป็นเวลานาน ปัจจุบันแม้จะมีการผลิตสื่อให้ความรู้ในแบบอื่น ๆ หลายรูปแบบแล้ว แต่พัฒนาการ ด้านเทคโนโลยีแต่งหนังสือ ยังคงมีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับไม่เสื่อมคลาย หนังสือดีมีสาระ มีส่วนช่วยยกระดับสติปัญญาและจิตใจของมนุษย์ นอกจากจะได้รับความรู้เป็นเครื่องบันเทิงปัญญาแล้ว คติคำสอนหรือตัวอย่างต่าง ๆ ที่

ปรากฏในหนังสือ ยังช่วยกล่อมเกลาคามความรู้สึกนึกคิด คุณธรรม จริยธรรมด้วย ฉะนั้น การปลูกฝังนิสัย รักการอ่านให้เยาวชนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ชุมชนตำบลตะคอบ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนบ้านตะคอบ โรงเรียนบ้านเปือยนาสูง เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนของชนกลุ่มน้อยเผ่ากูยหรือกาย หรือที่ถูกเรียกโดยทั่วไปว่า ส่วย นักเรียนใช้ภาษาถิ่น(ภาษาส่วย) ร้อยละ 95 การใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน มีชาตินิยมในการใช้ภาษาถิ่นสูง แม้บางส่วนจะสามารถใช้ภาษาไทยได้แต่สำเนียงภาษา ก็ส่งผลต่อการฟัง การพูด การเขียนและส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการอ่านด้วยการใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวันของนักเรียน นอกจากจะส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการอ่านแล้ว ปัจจุบันนี้การออกเสียงภาษาไทยไม่ถูกต้องกำลังกลายมาเป็นค่านิยมที่เห็นเป็นความโก้เก๋ทันสมัยและแสดงความเป็น ผู้มีรสนิยมสูง ความคิดนอกกลุ่มนอกทางของคนยุคใหม่กำลังทำให้ภาษาไทยซึ่งร่ำรวยด้วยเสียงอักษร ที่มีมากกว่าภาษาประเทศตะวันตกบางประเทศที่กำลังหลงไหลเข้ามาถิ่นภาษาของบรรพบุรุษไทยอย่างน่าเป็นห่วงคนไทยศตวรรษที่ 21 ออกเสียงตัวควบกล้ำไม่ชัด พูดไทยปนฝรั่ง ใช้เสียงภาษา อังกฤษแทนอักษรไทย (สุวนันท์ สันติเดชา. 2547 : 3)

หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านเปือยนาสูง ตำบลตะคอบ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่มสาระ และ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ประกอบด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแบ่งออกเป็น 5 สาระ คือ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม การจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านเปือยนาสูงได้คำนึงถึงวิสัยทัศน์การเรียนการสอนภาษาไทยว่า ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการสื่อสารของคนในชาติใช้ทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัว กิจกรรมในสังคม และประเทศชาติ ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และยังเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาไทยจึงต้องสอนภาษาไทยเพื่อ การสื่อสารและสอนภาษาไทยให้คนรักการอ่าน การเขียน ที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์ บันทึกความรู้และข้อมูลข่าวสาร ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษาให้ผู้เรียนเกิด ความชื่นชมซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย เห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมตลอดจน ภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ผลงานซึ่งเป็นส่วนสร้างเสริมความงดงามในชีวิต

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ การพูดและการเขียน

เป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการดูเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร คอมพิวเตอร์ ตลอดจนการ์ตูน และสามารถแสดงทรรศนะข้อมูลข่าวสารด้วยการพูดและการเขียน การดูจึงเป็นการเรียนรู้และการแสดงทรรศนะของตน และการดูนับวันจะมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ผู้เรียนจะต้องประเมินสิ่งที่ดูและใช้การดูให้เป็นประโยชน์ในการหาความรู้ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกใช้คำเรียบเรียงความคิด ความรู้ให้ชัดเจน ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษาใช้ถ้อยคำตรงตามความหมายถูกต้องตามฐานะของบุคคลและสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษาหรือหลักการใช้ภาษา ผู้ใช้ภาษาจะต้องเรียนรู้หลักภาษาไทยและใช้ได้ถูกต้อง ส่วนวรรณคดีและวรรณกรรมตลอดจนบทร้องเล่น เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้านที่เป็นคติชน หรือภูมิปัญญาทางภาษา ที่ถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึก ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีเรื่องราวของสังคมในอดีต ความงามทางภาษาในบทประพันธ์ ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง เป็นส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระช่วยให้เกิดความซาบซึ้งและความภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและบอกกล่าวถึงความดี ความงาม การประพาดคิดได้ในวรรณคดีและในคติชน ซึ่งสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

การเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม ในส่วนของบทร้อยกรองผู้เรียนจะต้องเห็นความงามของถ้อยคำในบทร้อยกรองเข้าใจเรื่องราวของวรรณคดี สามารถท่องจำบทร้อยกรองที่ไพเราะจะเป็นต้นทุนหรือพื้นฐานของการแต่งบทร้อยกรอง ดังนั้นการเรียนการสอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ท่องจำบทอาขยานที่เป็นบทร้อยกรองที่ไพเราะด้วย และการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สังคม ชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยอีกด้วย

คุณภาพของผู้เรียนที่กำหนดในแต่ละช่วงชั้นนั้น เป็นคุณภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องฝึกทักษะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตามที่กล่าวไว้ในช่วงชั้นต้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานทางภาษาอย่างต่อเนื่อง และปัญหาการอ่านคิดวิเคราะห์ ดังที่กล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจดำเนินการวิจัยตามกรอบแนวคิดการจัด การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด (Graphic Organizers) และแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดรวบยอด และแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดรวบยอด และแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดและแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น
4. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
5. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดและแบบสืบเสาะหาความรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดและแบบสืบเสาะหาความรู้ มีทักษะการคิดวิเคราะห์แตกต่างกัน
3. นักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดและแบบสืบเสาะหาความรู้ มีความฉลาด ทางอารมณ์แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้พัฒนานวัตกรรมที่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดแบบสืบเสาะหาความรู้ เครื่องมือวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ และเครื่องมือวัดความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับพัฒนาการความต้องการและความสนใจของผู้เรียนมากขึ้น

2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) สำหรับครูผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ให้บรรลุผลยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มอำเภอเมืองศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ จำนวน 3 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 116 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านตะดอบ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน จำนวน 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสุ่มห้องเรียน ได้ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 30 คน ใช้จัดการเรียนรู้แบบผังความคิดรวบยอด และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 30 คน ใช้จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

2. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2 รูปแบบ คือ

2.1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดรวบยอด

2.1.2 การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ทักษะการคิดวิเคราะห์

2.2.3 ความฉลาดทางอารมณ์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเนื้อหา การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ซึ่งมีดังนี้

3.1 การอ่านจับใจความสำคัญ

3.2 การอ่านวิเคราะห์

3.3 การอ่านตีความ

3.4 การอ่านในใจ

3.5 การอ่านประเมินค่า

3.6 การพัฒนาการอ่าน

3.7 การสร้างนิสัยในการอ่าน

4. ระยะเวลาในการวิจัย ได้แก่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดรวบยอด หมายถึง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ให้นักเรียนสร้างเครือข่ายความรู้ที่เกี่ยวข้องของสาระหลักในรูปแบบของแผนภูมิหรือแผนผังความคิด และตั้งแคะระห้ประเด็นความรู้สาระย่อยหลอมรวมเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างเป็นความคิดรวบยอดและองค์ความรู้ใหม่ และสรุปผลจากการนำความรู้ที่นั้ไปใช้ ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิดสร้างเครือข่ายความรู้ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ชั้นก่อนสอน

1.1.1 ผู้สอนพิจารณาลักษณะของเนื้อหาที่จะสอนสาระนั้นและวัตถุประสงค์ของการสอนเนื้อหาสาระนั้น

1.1.2 ผู้สอนพิจารณาและคิดหาผังความคิดรวบยอดหรือวิธีหรือระบบในการจัดระเบียบเนื้อหาสาระนั้นๆ

1.1.3 ผู้สอนเลือกผังความคิดรวบยอดหรือวิธีการจัดระเบียบเนื้อหาที่เหมาะสมที่สุด

1.1.4 ผู้สอนคาดคะเนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนในการใช้ผังความคิดรวบยอด

1.2 ชั้นสอน

1.2.1 ผู้สอนเสนอผังความคิดรวบยอดที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาสาระแก่ผู้เรียน

1.2.2 ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาสาระและนำเนื้อหาสาระใส่ลงในแผนผังความคิดรวบยอดตามความเข้าใจของตน

1.2.3 ผู้สอนซักถาม แก่ไขความเข้าใจผิดของผู้เรียนหรือขยายความเพิ่มเติม

1.2.4 ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเพิ่มเติม โดยนำเสนอปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาแล้วให้ผู้เรียนใช้แผนผังความคิดรวบยอดเป็นกรอบในการคิดแก้ปัญหา

1.2.5 ผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

2. การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้นักเรียนได้วิเคราะห์สถานการณ์หรือเหตุการณ์การเรียนรู้ในบริบทที่เป็นปัญหาหรือจุดให้สนใจต้องการเรียนรู้ และสำรวจทางเลือกในการค้นหาความรู้และคำตอบอย่างเป็นระบบ มีการอธิบายเพื่อยืนยันผลการนำความรู้ไปใช้ และสรุปประเมินผลการเรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 **ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement)** หมายถึง การนำเข้าสู่บทเรียนโดยครูเสนอเหตุการณ์หรือประเด็นปัญหาให้นักเรียนเกิดความสงสัย การจูงใจให้เกิดความต้องการที่นำไปสู่การเรียนรู้ตามกิจกรรมในขั้นต่อไป โดยการอภิปราย ชักถาม ประเด็นเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่เคยเรียนรู้มาแล้ว เป็นการเสริมสร้างและกระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถาม กำหนดประเด็นที่ต้องการเรียนรู้ให้มีความชัดเจน

2.2 **ขั้นสำรวจ (Exploration)** หมายถึง การวางแผนกำหนดแนวทางการสำรวจ ตรวจสอบ รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอและใช้ประโยชน์ในการค้นหาคำตอบและสร้างความรู้ใหม่ ประกอบการเรียนรู้ในขั้นต่อไป

2.3 **ขั้นอธิบายรอบความคิด (Explanation)** หมายถึง การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ อธิบายและแปลผล เพื่อนำไปสู่การสรุปผล ตามเป้าหมายและความต้องการของการค้นหาคำตอบ ตลอดจนการนำเสนอผลการแก้ปัญหาและค้นหาคำตอบ

2.4 **ขั้นขยายความรู้ (Expansion)** หมายถึง การนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปวิเคราะห์ เชื่อมโยงกับความรู้เดิม หรือแนวคิดที่ค้นพบเพิ่มเติม เพื่อนำข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์และเหตุการณ์อื่น ๆ ให้เกิดความรู้กว้างขวางและครอบคลุมมากขึ้น

2.5 **ขั้นการประเมินความรู้ (Evaluation)** หมายถึง การประเมินกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ว่ามีความรู้ะไรบ้างในระดับใด และเกิดจากกระบวนการใด เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ในครั้งต่อไป

3. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง คะแนนความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการเรียนรู้ตามกรอบจุดประสงค์ในบทเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดรวบยอดและการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ ที่วัดจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. **ทักษะการคิดวิเคราะห์** หมายถึง ความสามารถในการให้เหตุผล การจำแนกและการอธิบายข้อสรุปของสถานการณ์หรือเหตุการณ์กรณีตัวอย่างที่ถูกต้องเหมาะสม เชื่อถือได้ ในประเด็นของความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการในการอธิบายและลงข้อสรุป

5. **ความฉลาดทางอารมณ์** หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจในความรู้สึก อารมณ์ของนักเรียนและบุคคลอื่น รวมทั้งสามารถปรับปรุงและแสดงออกด้านความรู้สึกอารมณ์ของตนเองต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ทำให้บุคคลอื่นเกิดความรู้สึกพึงพอใจและยอมรับในการแสดงออกนั้น โดยวัดจากแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. **ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้** หมายถึง คุณภาพด้านกระบวนการและผลลัพธ์ ของแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดรวบยอด และการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก คือ ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียน มีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง คือร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

7. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนภาษาไทย เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดรวบยอด และแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งคำนวณจากคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ผลสัมฤทธิ์หลังเรียน และคะแนนเต็มของแบบทดสอบ

